Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

27 päivänä maaliskuuta 2012 *

EY 82 artikla — Määräävässä markkina-asemassa oleva postiyritys, jolla on tiettyjä osoitteellisia lähetyksiä koskeva yleispalveluvelvoite — Alhaisten hintojen soveltaminen kilpailijan tiettyihin aikaisempiin asiakkaisiin — Tarkoituksellisuutta koskevan näytön puuttuminen — Hintasyrjintä — Valikoidusti tarjotut alhaiset hinnat — Kilpailijan tosiasiallinen tai todennäköinen syrjäyttäminen — Vaikutus kilpailuun ja tämän seurauksena kuluttajiin — Objektiiviset perustelut

Asiassa C-209/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Højesteret (Tanska) on esittänyt 27.4.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.5.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Post Danmark A/S

vastaan

Konkurrencerådet,

Forbruger-Kontakt a-s:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts ja J.-C. Bonichot sekä tuomarit A. Rosas, E. Levits, A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.3.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Post Danmark A/S, edustajinaan advokat S. Zinck, Rechtsanwalt T. Lübbig ja advokat N. Westergaard,

— Forbruger-Kontakt a-s, edustajanaan advokat P. Stig Jakobsen,

— Tanskan hallitus, asiamiehenään C. Vang, avustajanaan advokat O. Koktvedgaard,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

— Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, T. Müller ja V. Štencel,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato F. Arena,

— Euroopan komissio, asiamiehinään B. Gencarelli, U. Nielsen ja K. Mojzesowicz,

— EFTAn valvontaviranomainen, asiamiehinään X. Lewis ja M. Schneider,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.5.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 82 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa valittajana on Post Danmark A/S (jäljempänä Post Danmark) ja vastapuolena Konkurrencerådet (Tanskan kilpailuviranomainen) ja joka koskee Post Danmarkin kilpailijansa Forbruger-Kontakt a-s:n (jäljempänä Forbruger-Kontakt) kolmelle aikaisemmalle asiakkaalle tarjoamia hintoja.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

3 Post Danmark ja Forbruger-Kontakt ovat Tanskassa kaksi merkittävintä osoitteettomien lähetysten (mainokset, puhelinluettelot, opaskartat, paikallis- ja aluelehdet ym.) jakelumarkkinoilla toimivaa yritystä. Ennakkoratkaisupyynnön mukaan tämä ala on täysin vapautettu, eikä niihin sovelleta postitoimintaa koskevaa Tanskan lainsäädäntöä. Pääasiassa on kiistatonta, että merkityksellisiksi markkinoiksi voidaan rajata osoitteettomien lähetysten jakelua Tanskassa koskevat markkinat.

4 Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana Post Danmarkilla oli yksinoikeus osoitteellisten kirjeiden ja pakettien jakeluun erikseen vahvistettujen enimmäispainojen puitteissa, ja tähän oli liitetty tämän painon alittavien osoitteellisten lähetysten jakelua koskeva yleispalveluvelvoite, joka perustui jakeluyksinoikeuteen. Yhtiöllä oli tätä tarkoitusta varten koko maan kattava jakeluverkosto, jota samalla käytettiin osoitteettomien lähetysten jakeluun.

5 Forbruger-Kontakt, joka on Søndagsavisen a-s -nimisen lehtiryhmän liiketoimintayksikkö, harjoittaa pääasiallisena toimintanaan osoitteettomien lähetysten jakelua. Forbruger-Kontakt oli pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana perustanut lähes koko maan kattavan jakeluverkoston erityisesti ostamalla pienempiä jakeluyrityksiä.

6 Forbruger-Kontaktin merkittäviä asiakkaita olivat vuoteen 2004 asti supermarketketjut SuperBest, Spar ja Coop. Post Danmark teki vuoden 2003 lopulla näiden kolmen supermarketketjun kanssa sopimuksia, joilla viimeksi mainittujen tahojen osoitteettomien lähetysten jakelu siirtyi Post Danmarkille 1.1.2004 lähtien.

7 Ennen sopimuksen tekemistä Post Danmarkin kanssa Coop-konserni kävi neuvotteluja sekä Post Danmarkin että Forbruger-Kontaktin kanssa. Kummankin tarjoama hinta oli lähes samalla tasolla, eli Post Danmarkin hintatarjous oli aavistuksen verran halvempi.

8 Konkurrencerådet totesi Forbruger-Kontaktin tekemän kantelun johdosta 29.9.2004 tekemässään päätöksessä, että Post Danmark oli väärinkäyttänyt määräävää asemaansa osoitteettomien lähetysten jakelua koskevilla Tanskan markkinoilla käyttämällä asiakasuskollisuuteen johtavia kohdennettuja alennuksia, koska yhtäältä se ei asettanut asiakkaitaan samanlaiseen asemaan hintojen ja alennusten osalta

(Konkurrenceådetin luokittelun mukaan kyseessä on toissijainen eli ”secondary-line” hintasyrjintä) ja toisaalta se sovelsi Forbruger-Kontaktin aikaisempiin asiakkaisiin eri hintoja kuin omiin asiakkaisiinsa kykenemättä perustelemaan hintojen ja alennusten huomattavia eroja kustannuksista johtuvilla syillä (Konkurrenceådetin luokittelun mukaan kyseessä on ensisijainen eli ”primary-line” hintasyrjintä).

9 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että vaikka Post Danmark ei voinut kattaa Coop-konsernille tarjotuilla hinnoilla ”keskimääräisiä kokonaiskustannuksia”, se saattoi kattaa niiden avulla ”keskimääräiset lisäkustannukset”.

10 Post Danmarkin mukaan kyseisen konsernin kanssa tehdyn sopimuksen avulla on voitu toteuttaa huomattavia mittakaavaetuja, jotka johtuvat erityisesti siitä, että sopimus koski kyseisen konsernin viittä liiketjua eli jopa viittä kirjettä taloutta kohti. Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan tästä, että Post Danmarkin osoitteettoman postin jakelukustannukset ovat vähentyneet 0,13 Tanskan kruunua (DKK) lähetystä kohti vuosina 2003–2004.

11 Konkurrenceådet katsoi kuitenkin, ettei tällä seikalla ole merkitystä arvioitaessa Post Danmarkin kustannusten käyttämistä Coop-konserniin sovelletun hinnoittelun perusteena. Yhtäältä mittakaavaedun käsite ei sisältynyt Post Danmarkin hinnoittelu- ja alennusjärjestelmään siinä yleisesti sovellettavana tekijänä, ja toisaalta jakelukustannusten vähäpätöinen väheneminen toimitettaessa samaan talouteen useita lähetyksiä ei riipu siitä, ovatko lähetykset peräisin samalta lähettäjältä.

12 Konkurrenceankenævnet (kilpailuvalituslautakunta) vahvisti 1.7.2005 tekemällään päätöksellä Konkurrenceådetin 29.9.2004 tekemän päätöksen.

13 Lisäksi Konkurrenceankenævnet vahvisti Konkurrenceådetin 24.11.2004 tekemän päätöksen, jossa todettiin, ettei Post Danmarkin tarkoituksena voitu osoittaa olleen kilpailun poistaminen markkinoilta ja ettei Post Danmark näin ollen ollut väärinkäyttänyt määräävää asemaansa osoitteettomien lähetysten jakelua koskevilla markkinoilla käyttämällä saalistushintoja (predatory pricing).

14 Näistä Konkurrenceådetin ja Konkurrenceankenævnetin päätöksistä on tullut lainvoimaisia siltä osin kuin niissä todettiin, että kyseessä ei ollut saalistushintoihin perustuva määräävän aseman väärinkäyttö eikä Post Danmarkin muiden asiakkaiden kuin SuperBest-, Spar- ja Coop-konsernien toissijaiseen hintasyrjintään perustuva väärinkäyttö.

15 Post Danmark valitti näistä päätöksistä Østre Landsretiin (Itä-Tanskan muutoksenhakutuomioistuin) siltä osin kuin ne koskivat valikoivasti tarjottuihin alhaisiin hintoihin perustuvaa väärinkäyttöä näiden viimeksi mainittujen konsernien osalta.

16 Østre Landsret pysytti 21.12.2007 tehdyllä päätöksellä Konkurrenceådetin ja Konkurrenceankenævnetin päätökset siltä osin kuin niissä todettiin, että Post Danmark oli käyttänyt väärin määräävää asemaansa osoitteettomien lähetysten jakelua Tanskassa koskevilla markkinoilla soveltaessaan vuosina 2003 ja 2004 omiin asiakkaisiinsa eri hintoja kuin Forbruger-Kontaktin aikaisempiin asiakkaisiin kykenemättä perustelemaan tätä eroa kustannuksista johtuvilla syillä.

17 Post Danmark on valittanut tästä Østre Landsretin ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. Se on väittänyt erityisesti, että asiassa C-62/86, AKZO vastaan komissio, 3.7.1991 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-3359, Kok. Ep. XI, s. I-261) vahvistettujen kriteerien, sellaisina kuin niitä on sen mukaan ”muutettu” EY:n perustamissopimuksen 82 artiklan soveltamisesta 20.3.2001 tehdyllä komission päätöksellä 2001/354/EY (Asia COMP/35.141 – Deutsche Post AG) (EYVL L 125, s. 27), mukaan Coop-konsernille tarjottuja hintoja voidaan pitää väärinkäyttönä vain siinä tapauksessa, että tarkoituksena näyttää olleen kilpailijoiden syrjäyttäminen markkinoilta. Konkurrenceådet sitä vastoin on esittänyt, että markkinoilta syrjäyttämisen tarkoitus ei ole välttämättä edellytyksenä sille, että valikoiva hinnoittelu tasolle, joka alittaa postiyrityksen keskimääräiset kokonaiskustannukset mutta ylittää yrityksen keskimääräiset lisäkustannukset, voi olla määräävän aseman väärinkäyttöä.

18 Näissä olosuhteissa Højesteret on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko EY 82 artiklaa tulkittava siten, että määräävässä asemassa olevan ja lähetysten kuljettamiseen velvollisen postiyrityksen valikoivat hinnanalennukset, joissa hinta määritetään tasolle, joka alittaa postiyrityksen keskimääräiset kokonaiskustannukset mutta ylittää sen keskimääräiset lisäkustannukset, voivat olla markkinoilta syrjäyttämiseen perustuvaa väärinkäyttöä, jos osoitetaan, ettei hintojen asettamisella tälle tasolle ole ollut tarkoitus poistaa kilpailijaa markkinoilta?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan siten, että valikoivat hinnanalennukset tuossa kysymyksessä selostetussa tilanteessa voivat joissakin olosuhteissa olla markkinoilta syrjäyttämiseen perustuvaa väärinkäyttöä, mitä olosuhteita kansallisen tuomioistuimen on tällöin otettava huomioon?”

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, pääasiallisesti, missä olosuhteissa määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen kilpailijansa tiettyihin aikaisempiin asiakkaisiin soveltaman alhaisten hintojen käytännön on katsottava olevan EY 82 artiklan vastaista markkinoilta syrjäyttämiseen perustuvaa väärinkäyttöä, ja erityisesti, voiko tällaisen väärinkäytön toteaminen perustua pelkästään siihen seikkaan, että hinta, jota määräävässä markkina-asemassa oleva yritys soveltaa yhteen ainoaan asiakkaaseen, on tasolla, joka alittaa toiminnasta aiheutuvat keskimääräiset kokonaiskustannukset mutta ylittää siitä aiheutuvat keskimääräiset lisäkustannukset.

20 Oikeuskäytännöstä käy ilmi, että EY 82 artiklassa ei tarkoiteta ainoastaan menettelyjä, jotka aiheuttavat välitöntä vahinkoa kuluttajille, vaan myös menettelyjä, jotka aiheuttavat vahinkoa kuluttajille kilpailua rajoittamalla (asia C-52/09, TeliaSonera Sverige, tuomio 17.2.2011, Kok., s. I-527, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ennakkoratkaisukysymyksissä tarkoitettu ilmaisu ”markkinoilta syrjäyttämiseen perustuva väärinkäyttö” on ymmärrettävä tällä viimeksi mainitulla tavalla.

21 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan määräävän markkina-aseman olemassaolon toteaminen ei sinänsä merkitse minkäänlaista moitetta asianomaista yritystä kohtaan (ks. asia 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. komissio, tuomio 9.11.1983, Kok., s. 3461, Kok. Ep. VII, s. 339, 57 kohta sekä yhdistetyt asiat C-395/96 P ja C-396/06 P, Compagnie maritime belge transports ym. v. komissio, tuomio 16.3.2000, Kok., s. I-1365, 37 kohta). EY 82 artiklan tavoitteena ei näet ole estää yritystä hankkimasta omilla ansioillaan määräävää asemaa markkinoilla (ks. erityisesti em. asia TeliaSonera Sverige, tuomion 24 kohta). Mainitun määräyksen tarkoituksena ei ole myöskään taata, että kilpailijat, jotka ovat vähemmän tehokkaita kuin määräävässä markkina-asemassa oleva yritys, pysyvät markkinoilla.

22 Näin ollen kaikki markkinoilta syrjäyttäminen ei välttämättä rajoita kilpailua (ks. vastaavasti em. asia TeliaSonera Sverige, tuomion 43 kohta). Laatukilpailu voi jo määritelmänsä mukaan johtaa siihen, että vähemmän tehokkaat ja siis erityisesti hintojen, valikoiman, laadun tai innovaatioiden osalta kuluttajille vähemmän kiinnostavat kilpailijat häviävät markkinoilta tai joutuvat vähäpätöiseen asemaan.

23 Samoin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan määräävässä markkina-asemassa olevalla yrityksellä on erityinen velvollisuus olla toiminnallaan rajoittamatta toimivaa ja vääristymätöntä kilpailua sisämarkkinoilla (ks. asia C-202/07 P, France Télécom v. komissio, tuomio 2.4.2009, Kok., s. I-2369, 105 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Jos määräävä asema perustuu aikaisempaan lakisääteiseen monopoliin, tämä seikka on otettava huomioon.

24 Tässä yhteydessä on myös huomautettava, että EY 82 artiklassa tarkoitetaan erityisesti määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen käyttäytymistä, joka kuluttajien vahingoksi estää markkinoilla vielä olemassa olevan kilpailuasteen säilymisen tai tämän kilpailun kehittymisen sen vuoksi, että kyseinen yritys käyttää muita keinoja kuin niitä, joita talouden toimijoiden suoritteisiin perustuvassa

normaalissa kilpailussa käytetään (ks. vastaavasti em. asia AKZO v. komissio, tuomion 69 kohta; em. asia France Télécom v. komissio, tuomion 104 ja 105 kohta ja asia C-280/08 P, Deutsche Telekom v. komissio, tuomio 14.10.2010, Kok., s. I-9555, 174, 176 ja 180 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 EY 82 artiklassa kielletään siis määräävässä markkina-asemassa olevaa yritystä muun muassa toteuttamasta sellaisia käytäntöjä, joilla on markkinoilta syrjäyttävä vaikutus sen sellaisiin kilpailijoihin, jotka ovat vähintäänkin yhtä tehokkaita kuin se itse, vahvistamalla määräävää markkina-asemaansa muihin menetelmiin kuin laatukilpailuun turvautumalla. Tältä kannalta katsoen kaikkea hintakilpailua ei siis voida pitää oikeutettuna (ks. vastaavasti em. asia AKZO v. komissio, tuomion 70 ja 72 kohta; em. asia France Télécom v. komissio, tuomion 106 kohta ja em. asia Deutsche Telekom v. komissio, tuomion 177 kohta).

26 Kun määritetään sitä, onko määräävässä markkina-asemassa oleva yritys käyttänyt väärin tätä asemaansa soveltaessaan hinnoittelukäytäntöjään, on arvioitava olosuhteita kokonaisuudessaan ja tutkittava, pyritäänkö hinnoittelukäytännöillä poistamaan ostajalta mahdollisuus valita hankintalähteensä tai rajoittamaan tätä mahdollisuutta, estämään kilpailijoilta markkinoille pääsy, soveltamaan erilaisia ehtoja samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla taikka vahvistamaan määräävää markkina-asemaa vääristyneellä kilpailulla (em. asia Deutsche Telekom v. komissio, tuomion 175 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Edellä mainitussa asiassa AKZO vastaan komissio, jossa oli kyse siitä, oliko yritys käyttänyt saalistushinnoittelua, annetun tuomion 71 kohdassa todettiin, että ”muuttuvien” kustannusten (jotka siis vaihtelevat valmistetun määrän mukaan) keskiarvoa alempia hintoja on pääsääntöisesti pidettävä markkina-aseman väärinkäyttönä, koska on oletettava, että soveltaessaan tällaisia hintoja määräävässä asemassa olevalla yrityksellä ei ole muita taloudellisia päämääriä kuin kilpailijoidensa syrjäyttäminen. Saman tuomion 72 kohdassa todettiin lisäksi, että kokonaiskustannusten keskiarvoa alempien mutta muuttuvien kustannusten keskiarvoa korkeampien hintojen on katsottava merkitsevän väärinkäyttöä, jos ne on määritetty osana suunnitelmaa, jonka tarkoituksena on kilpailijan syrjäyttäminen.

28 Siten arvioitaessa määräävässä asemassa olevan yrityksen soveltaman alhaisten hintojen käytännön laillisuutta mainitussa tuomiossa käytettiin kriteerinä kyseisten hintojen ja määräävässä asemassa olevalle yritykselle aiheutuneiden tiettyjen kustannusten vertailua ja yrityksen strategiaa (ks. em. asia AKZO v. komissio, tuomion 74 kohta ja em. asia France Télécom v. komissio, tuomion 108 kohta).

29 Post Danmarkin mahdollisen kilpailua rajoittavan strategian osalta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että pääasian taustalla oleva kantelu koski sitä, että Post Danmark olisi sen kilpailijalle tärkeisiin tiettyihin asiakkaisiin soveltamiensa alhaisten hintojen avulla voinut poistaa tämän kilpailijan kyseisiltä markkinoilta. Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä kuitenkin käy ilmi, ei ole voitu osoittaa, että Post Danmarkin tarkoituksena olisi ollut kyseisen kilpailijan syrjäyttäminen markkinoilta.

30 Toisin kuin Tanskan hallitus, joka on esittänyt käsiteltävässä asiassa huomautuksia Konkurrenceråd:in pääasiassa esittämien vaatimusten tueksi, väittää, se, että määräävässä asemassa olevan yrityksen menettelyn, kuten pääasiassa kyseessä olevan hinnoittelun, voitaisiin katsoa olevan ”hintasyrjintää”, jossa eri asiakkaisiin tai asiakasryhmiin sovelletaan eri hintoja sellaisten tavaroiden tai palvelujen osalta, joista aiheutuvat kustannukset ovat samat, tai jossa käänteisesti asiakkaisiin, joiden osalta kustannukset vaihtelevat, sovelletaan yhtä ainoaa hintaa, ei voi sellaisenaan osoittaa, että kyseessä on markkinoilta syrjäyttämiseen perustuva väärinkäyttö.

31 Nyt käsiteltävässä asiassa asiakirja-aineistosta käy ilmi, että Tanskan kilpailuviranomaiset eivät ole hintoja ja kustannuksia vertaillessaan turvautuneet edellä mainitussa asiassa AKZO vastaan komissio annettuun tuomioon perustuvassa oikeuskäytännössä mainittuun ”muuttuvien kustannusten” käsitteeseen vaan toiseen käsitteeseen, josta nämä viranomaiset käyttävät ilmaisua ”lisäkustannukset”. Erityisesti Tanskan hallituksen kirjallisista huomautuksista sekä sen kirjallisista vastauksista unionin tuomioistuimen kysymyksiin käy ilmi, että kyseiset viranomaiset ovat määritelleet ”lisäkustannukset” siten, että ne ovat ”kustannuksia, jotka poistuisivat lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä (kolmesta viiteen vuoteen), jos Post Danmark lopettaisi osoitteettomien lähetysten jakelun”. Lisäksi Tanskan hallitus on

todennut, että ”keskimääräiset kokonaiskustannukset” puolestaan vastaavat ”keskimääräisiä lisäkustannuksia, joihin on lisätty osa Post Danmarkin yleispalveluvelvoitteeseen kuulumattomaan muuhun toimintaan liittyvistä yhteisistä kustannuksista, jotka määritetään arvioimalla”.

32 Kuten Tanskan hallitus on todennut mainittuihin kysymyksiin antamissaan kirjallisissa vastauksissa, pääasian riidalle on ominaista, että kyseessä ovat sekä Post Danmarkin yleispalveluvelvoitteeseen liittyviin toimintoihin että osoitteettomien lähetysten jakeluun liittyvät merkittävät kustannukset. Nämä ”yhteiset” kustannukset johtuvat erityisesti siitä, että pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä Post Danmark käytti pääasiallisesti samaa infrastruktuuria ja samaa henkilöstöä sekä osoitteettomien lähetysten jakelussa että tiettyjä osoitteellisia lähetyksiä koskevan yleispalveluvelvoitteen perusteella sille varatussa toiminnassa. Tanskan hallitus toteaa, että Konkurrenceråd on katsonut, että koska Post Danmarkin osoitteettomien lähetysten jakelutoiminta hyötyi sen ”jakeluverkoston yhteisistä resursseista”, yleispalveluvelvoitteen alaiseen toimintaan liittyvät kustannukset voitaisiin poistaa kolmesta viiteen vuoden pituisella aikavälillä, jos Post Danmark lopettaisi osoitteettomien lähetysten jakelun.

33 Näin ollen asiakirja-aineistosta ja erityisesti edellä 13 kohdassa mainitun Konkurrenceråd:in 24.11.2004 tekemän päätöksen 148–151 ja 200 kohdasta käy ilmi, että Konkurrenceråd otti ”keskimääräisiksi lisäkustannuksiksi” luokittelemiaan kustannuksia arvioidessaan huomioon muun muassa sekä yksinomaan osoitteettomien lähetysten jakeluun liittyvät kiinteät ja muuttuvat kustannukset että myös seuraavat seikat: ”yhteiset muuttuvat kustannukset”, ”75 prosenttia kohdennettavista yhteisistä logistiikkakustannuksista” ja ”25 prosenttia yhteisistä kustannuksista, joita ei voida kohdentaa”.

34 On todettava, että pääasian erityisissä olosuhteissa tällaisella kustannusten jaottelulla näytettäisiin pyrittävän yksilöimään osoitteettomien lähetysten jakeluun kohdennettavat olennaisimmat kustannukset.

35 Tämän arvioinnin päätteeksi todettiin erityisesti, että Post Danmark ei voinut kattaa Coop-konsernille tarjotulla hinnalla osoitteettomien lähetysten jakeluun kokonaisuudessaan kohdennettavia keskimääräisiä kokonaiskustannuksia mutta että hinnalla voitiin kattaa kyseisestä toiminnasta aiheutuvat keskimääräiset lisäkustannukset, sellaisina kuin Tanskan kilpailuviranomaiset olivat ne arvioineet.

36 Lisäksi on kiistatonta, että nyt käsiteltävässä asiassa Spar- ja SuperBest-konserneille tarjotut hinnat on katsottu kyseisiä Tanskan kilpailuviranomaisten määrittämiä keskimääräisiä kokonaiskustannuksia korkeammiksi. Näissä olosuhteissa ei voida katsoa, että tällaisilla hinnoilla olisi kilpailua rajoittavia vaikutuksia.

37 Coop-konserniin sovellettujen hintojen osalta pääasian kohteena olevan kaltaisen hinnoittelun ei voida katsoa olevan markkinoilta syrjäyttämiseen perustuvaa väärinkäyttöä pelkästään sillä perusteella, että hinta, jota määräävässä markkina-asemassa oleva yritys soveltaa yhteen ainoaan asiakkaaseen, on tasolla, joka alittaa toiminnasta aiheutuvat keskimääräiset kokonaiskustannukset mutta ylittää siitä aiheutuvat keskimääräiset lisäkustannukset, sellaisina kuin ne on arvioitu pääasiassa.

38 Jos nimittäin määräävässä markkina-asemassa oleva yritys vahvistaa hintansa tasolle, joka kattaa olennaisen osan tavaran myynnistä tai palvelun tarjoamisesta aiheutuvista kustannuksista, tämän yrityksen kanssa yhtä tehokkaalla kilpailijalla on lähtökohtaisesti mahdollisuus kilpailla näillä hinnoilla ilman, että sille aiheutuu pitkällä aikavälillä kestämättömiä tappioita.

39 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida pääasian merkityksellisiä seikkoja edellisessä tuomion kohdassa tehdyn toteamuksen valossa. Joka tapauksessa on todettava, että unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta käy ilmi erityisesti, että Forbruger-Kontakt on voinut säilyttää jakeluverkostonsa, vaikka se menetti pääasiassa kyseessä olevien kolmen asiakkaansa postimäärän, ja että se on saanut uudelleen hoidettavakseen Coop-konsernin postin vuonna 2007 ja tämän jälkeen myös Spar-konsernin postin.

40 Mikäli kansallinen tuomioistuin kuitenkin katsoisi mainitun seikan arvioinnin päätteeksi, että Post Danmarkin toiminnalla on kilpailua rajoittavia vaikutuksia, on muistutettava, että määräävässä asemassa oleva yritys voi esittää perusteluja toimilleen, jotka saattavat kuulua EY 82 artiklassa määrätyn kiellon piiriin

(ks. vastaavasti mm. asia 27/76, United Brands ja United Brands Continentaal v. komissio, tuomio 14.2.1978, Kok., s. 207, Kok. Ep. IV, s. 9, 184 kohta; yhdistetyt asiat C-241/91 P ja C-242/91 P, RTE ja ITP v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok., s. I-743, 54 ja 55 kohta sekä em. asia TeliaSonera Sverige, tuomion 31 ja 75 kohta).

41 Tällainen yritys voi tässä yhteydessä erityisesti osoittaa, että sen toiminta on objektiivisesti tarpeellista (ks. vastaavasti asia 311/84, CBEM, tuomio 3.10.1985, Kok., s. 3261, 27 kohta) tai että toiminnasta seuraava syrjäyttävä vaikutus voidaan tasoittaa tai jopa poistaa tehokkuuseduilla, jotka koituvat myös kuluttajan eduksi (asia C-95/04 P, British Airways v. komissio, tuomio 15.3.2007, Kok., s. I-2331, 86 kohta ja em. asia TeliaSonera Sverige, tuomion 76 kohta).

42 Viimeksi mainitun seikan suhteen on määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen asiana osoittaa, että kyseisestä toiminnasta seuraavat tehokkuusedut neutralisoivat kilpailulle ja kuluttajien eduille kyseisillä markkinoilla todennäköisesti aiheutuvat haitalliset vaikutukset, että tehokkuusedut on saavutettu tai voidaan saavuttaa kyseisen toiminnan avulla, että viimeksi mainittu toiminta on välttämätöntä tehokkuusetujen saavuttamiseksi ja ettei sillä poisteta toimivaa kilpailua hävittämällä kaikki tosiasiallisen tai potentiaalisen kilpailun olemassa olevat lähteet tai suurin osa niistä.

43 Nyt käsiteltävässä asiassa edellä tuomion 11 kohdassa selostetuista toteamuksista on riittävää todeta, että pelkästään sillä seikalla, että tehokkuusetuihin nimenomaisesti perustuvaa kriteeriä ei ilmene Post Danmarkin soveltamista hinnastoista, ei voida perustella sitä, että tällaisia tehokkuusetuja ei oteta tietyssä tapauksessa huomioon, jos osoitetaan, että tällaiset edut on todella saavutettu, sekä selvitetään niiden laajuus nyt käsiteltävän tuomion 42 kohdassa mainittujen vaatimusten mukaisesti.

44 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että EY 82 artiklaa on tulkittava siten, että määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen kilpailijansa tiettyihin aikaisempiin asiakkaisiin soveltaman alhaisten hintojen käytännön ei voida katsoa olevan markkinoilta syrjäyttämiseen perustuvaa väärinkäyttöä pelkästään sillä perusteella, että hinta, jota määräävässä markkina-asemassa oleva yritys soveltaa yhteen asiakkaaseen, on tasolla, joka alittaa toiminnasta aiheutuvat keskimääräiset kokonaiskustannukset mutta ylittää siitä aiheutuvat keskimääräiset lisäkustannukset, sellaisina kuin ne on arvioitu pääasian taustalla olevassa menettelyssä. Kilpailua rajoittavien vaikutusten arvioimiseksi pääasian kaltaisissa olosuhteissa on selvitettävä, seuraako tästä hinnoittelusta ilman objektiivista perustelua se, että kyseinen kilpailija tosiasiallisesti tai todennäköisesti syrjäytyy markkinoilta kilpailun haitaksi ja tämän seurauksena vastoin kuluttajien etua.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EY 82 artiklaa on tulkittava siten, että määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen kilpailijansa tiettyihin aikaisempiin asiakkaisiin soveltaman alhaisten hintojen käytännön ei voida katsoa olevan markkinoilta syrjäyttämiseen perustuvaa väärinkäyttöä pelkästään sillä perusteella, että hinta, jota määräävässä markkina-asemassa oleva yritys soveltaa yhteen asiakkaaseen, on tasolla, joka alittaa toiminnasta aiheutuvat keskimääräiset kokonaiskustannukset mutta ylittää siitä aiheutuvat keskimääräiset lisäkustannukset, sellaisina kuin ne on arvioitu pääasian taustalla olevassa menettelyssä. Kilpailua rajoittavien vaikutusten arvioimiseksi pääasian kaltaisissa olosuhteissa on selvitettävä, seuraako tästä hinnoittelusta ilman objektiivista perustelua se, että kyseinen kilpailija tosiasiallisesti tai todennäköisesti syrjäytyy markkinoilta kilpailun haitaksi ja tämän seurauksena vastoin kuluttajien etua.

Allekirjoitukset